

Bölüm 10

PAYİTAHT'TAN KAÇIŞ: ANADOLU AJANSI KURUCULARININ KALEMİNE VE MUSTAFA KEMAL PAŞA'NIN YAZIŞMALARINA GÖRE İSTANBUL'DAN ANADOLU'YA AYDIN- MEBUS- SUBAY GİZLİ GEÇİŞLERİ

Bülent KARA¹

GİRİŞ

Mondros'ta yapılan görüşmelerde dile getirilen istekler, yarattığı kaygıya rağmen kabul edilmiş ve 30 Ekim 1918'de taraflarca imzalandıktan sonra yürürlüğe girmiştir. Antlaşma maddelerinin oluşturduğu kaygı, antlaşmayı bizzat imzalayan Rauf (Orbay) Bey'in sonraki günlerde gazetecilerle yaptığı basın toplantısındaki açıklamalarında açıkça görülmektedir. Gizli tutulmak kaydıyla yapılan bu bilgi paylaşımında Rauf Bey'in belirttiğine göre, Türk tarafının bazı kaygıları İngilizler tarafından takdir edilmiştir. Kaygıların giderilmesi adına dile getirilen çözüm ise adı geçen şahsın oldukça şaşkıncı olan: “...kuvvetle ümit ediyoruz ki; tatbikatta dürüst ve itidal ile hareket edip, milli izzet-i nefsimizi incitmekten çekinenecektir” cümlesinde toplanmıştır. Gazetecilerin: “Ya Yunanlılar da deniz ve kara kıtaları ile mütareke hatlarının tatbikine katılırlarsa! o zaman ne olacak?” şeklindeki sorularına değinen Rauf Bey: “...istihkâmların işgaline Yunanlıların iştirak ettirilmeyeceğini, Yunan harp gemilerinin, gerektiğinde ve ancak geceleyin Boğazdan geçirileceklerini İngiliz Amiralinin vaat ettiğini...” anlatarak kaygıları giderdiğini, gazetecilerin bu duruma sevindiklerini ve bunu bir başarı saydıklarını belirtmiştir. Netice itibarıyla bunun bir mütareke olduğunu, barış olmadığını söyleyen Rauf Bey, her an çıkması muhtemel tehlikelerin olabileceğini ifade etmiştir. Bütün bu açıklamalardan sonra Rauf Bey'in tedbir ve tavsiye adına dile getirdiği sözler ise: “Bunun için zamanın nezaketini unutmuyarak, mütareke şartlarının tatbiki günlerinde sükûn ve asayişini korumağa son derece dikkat etmek lâzımdır. Hükümet olanca gücü ile bunu sağlamağa çalışacaktır. Siz de, daima memleket menfaatlerini göz önünde bulundurup, son derece soğukkanlılıkla, azınlıkları incitmeyerek, sen ben çekişmelerinden çekinerek, parti mücadelelerini

¹ Dr. Öğrt. Üyesi. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, bulentkara_04@hotmail.com & bulent.kara@ahievran.edu.tr

Yukarıdaki çıkarıma bu çalışmada yararlanılan hatıratlarda dikkat çeken, “ego”lu yaklaşımlar neden olmuştur.

İşgal sonrasında Ankara’da hızlı bir nüfus artışının gerçekte iştiyaç duyulan yetişmiş eleman sıkıntısını gidermede çok önemli olmuştur. Fakat bazen hızlı büyümeler kontrolü elden kaçırmaya da yol açabilmektedir. Çoğu zaman lider konumunda olan/lar bu kontrolü elde tutmaya çalıştıkça kalabalıklar içerisinde dahi yalnız kalabilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Adıvar, H. E. (1998). *Türk’ün Ateşle İmtihanı I*. Cumhuriyet Yayınları.
2. Akşın, S.(1990). İstanbul Hükümetleri ve Millî Mücadele, Son Meşrutiyet (1919-1920). C.II, Cem Yayınevi.
3. Arsan, N.(1991). *Atatürk’ün Tamim, Telgraf ve Beyannameleri (IV)*. Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara: TTK Basımevi.
4. *Atatürk’ün Bütün Eserleri (1919-1920)*. (2017). C.VI, Ankara: Kaynak Yayınları.
5. *Atatürk’ün Bütün Eserleri (1920)*,(2017). C.VII, Ankara: Kaynak Yayınları.
6. Atatürk, M. K. (1982a). *Nutuk (1919-1920)*. C. I, Türk Devrim Tarihi Enstitüsü, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
7. Atatürk, M. K. (1982b). *Nutuk*. C. III, Türk Devrim Tarihi Enstitüsü, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
8. Aybars, E. (1994). *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*. C.I, Ankara: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.
9. Baykal, B. S. (1989). *Heyet-i Temsiliye Kararları*. Ankara: TTK Yayınları.
10. Bolat, M. (2018). Mustafa Kemal Paşa’nın Yıldırım Ordular Grup Komutanlığı Sırasında Mondros Mütarekesi ve Sonrası Oluřan Duruma Tepkisi ve Hatay’a Yönelik Faaliyetleri. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, XVIII, Özel Sayı1, 73-102.
11. Kadri, H. K. (1991). *Meşrutiyet’ten Cumhuriyet’e Hatıralarım*. (Haz., İsmail Kara), İstanbul: İletişim Yayınları.
12. Kandemir, F. (1965). *Hatıraları ve Söyleyemedikleriyle Rauf Orbay*. Yakın Tarihimiz Yayınları 4, İstanbul: Sinan Matbaası.
13. Kara, B. (2018a). Mustafa Kemal Paşa’nın Türkiye Büyük Millet Meclisi’ndeki İlk Beyanatı ve Bu Beyanata Dayalı Kişisel Özelliklerinin Tahlili. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, S.63, 203-239.
14. Kara, B. (2018b). Beypazarı İsyanına Maruziyetin Ankara Üzerindeki Etkisine Dair Psiko- Patolojik Bir İnceleme. *Asos Journal of Academic Social Science*, Yıl: 6, S.77, 292-314.
15. Kara, B. (2018c). Hıyanet-i Vataniye Kanunu Müzakereleri Bağlamında Deneyim ve Mesleki Eğitimin Milletvekili Konuşmaları Üzerindeki Etkisine Dair Bir İnceleme. *Tarihin Peşinde Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 20, 41-77.
16. Karabekir, K. (1960). *İstiklâl Harbimiz*. İstanbul: Türkiye Yayınevi.
17. *Meclisi Mebusan Zabıt Ceridesi (İçtimai Fevkalâde)*. (1992). C.I, Ankara: TBMM Basımevi.
18. Nadi, Y. (1955). *Ankara’nın İlk Günleri*. Atatürk Kütüphanesi: 4, İstanbul: Sel Yayınları.
19. Orbay, R. (1993a). *Cehennem Değirmeni- Siyasi Hatıralarım*. C.I, İstanbul: Emre Yayınları.

20. Orbay, R. (1993b). *Cehennem Değirmeni- Siyasi Hatıralarım*. C.II, İstanbul: Emre Yayınları.
21. Özüçetin, Y. (2015). *Kurtuluş ve Kuruluşta Gazi Mustafa Kemal Paşa (1920-1923)*. Ankara: Berikan Yayınevi.
22. Özüçetin, Y. (2014). *Kırşehir, (Siyasi Tarihi ve Kırşehir Tarihi Bibliyografyası)*. (Ed. Yařar Özüçetin), T.C. Kırşehir Valilięi İl Kùltür ve Turizm Müdürlüęü, Ankara: Gökçe Ofset Matbaacılık.
23. Sarıhan, Z. (1993). *Kurtuluş Savaşı Günlüęü Açıklamalı Kronoloji Mondros'tan Erzurum Kongresi'ne (30 Ekim 1918-22 Temmuz 1919)*. C.I, Ankara: TTK Yayınları.
24. Sarıhan, Z.(1994). *Kurtuluş Savaşı Günlüęü Açıklamalı Kronoloji Erzurum Kongresi'nden TBMM'ye (23 Temmuz 1919-23 Nisan 1920)*. C.II, Ankara: TTK Yayınları.
25. Semiz Y-Akdaę, Ö. (2011). *Yenibahçeli şükri Bey'in Hatıraları*. Konya: Çizgi Kitapevi.
26. Sonyel, S. R. (1987). *Türk Kurtuluş Savaşı ve Dış Politika*. C.I, Ankara: TTK Yayınları.
27. Tansel, S.(1991a). *Mondros'tan Mudanya'ya Kadar*. C. I, İstanbul: MEB Yayınları.
28. Tansel, S. (1991b). *Mondros'tan Mudanya'ya Kadar*. C. III, İstanbul: MEB Yayınları.
29. Tengirřenk, Y. K. (1981). *Vatan Hizmetinde*. Ankara: Kùltür Bakanlığı.
30. Türkgeldi, A. F. (2010). *Görüp İřittiklerim*. Ankara: TTK.